

ĎÁBLÍK

Elektronický zpravodaj pro členy a přátele Cally • Číslo 185 • Vychází 3. května 2019

Milí čtenáři,

dnešní úvodník bude o tom, jak náš stát nechal obyvatele jihočeských vesnic na holičkách. Celá léta probíhá v jižních Čechách cosi jako „vltavínová horečka“. Stovky lidí hledají na polích a v lesích úlomky meteoritického skla, které jiní lidé po celém světě kupují za horentní sumy. Na nelegální těžbu vltavínů se nabaluje organizovaný zločin. A český stát? Místo toho, aby ochránil svoje nerostné bohatství a zdraví občanů, nedělá nic. Přesněji řečeno – existují i státní úředníci a policisté, kteří se v rámci zákonných mantinelů snaží o nápravu a postih černé těžby. Ani oni se však dosud nedočkali od státu odpovídající podpory.

Stát přitom zařadil vltavíny mezi vyhrazené nerosty, tedy strategicky významné suroviny. U toho ale skončil a není schopen tuto ochranu vymáhat. Takže mu mezi prsty mizí nejen vltavíny, ale také slušné sumy peněz, zatímco za černými kopáči zůstává „rozbombardovaná“ krajina, kam se místní bojí pouštět děti, aby do nějaké jámy nespadly. Zatím se smrtelná nehoda přihodila jednomu z černých kopáčů, ale nebezpečnost situace musí být jasná každému, kdo někdy viděl výsledky „vltavínové horečky“ alespoň na fotografii. Postihy za nelegální těžbu vltavínů jsou přitom směšně nízké a navíc těžko vymahatelné, protože řada černých kopáčů nemá oficiálně žádný majetek a pokutu z nich nikdo nevymůže.

Problémem se stává i samotný geologický průzkum nalezišť. Jednak bývá někdy k nerozeznání podobný černé těžbě, když se „průzkumné sondy“ rozrůstají do nevídaných rozměrů, jednak ukazuje nelegálním kopáčům, kde s kopáním pokračovat. Těžba může probíhat pod zástěrkou jinak povolené činnosti, např. při budování rybníka. Dokonalým majstrštykem ochrany vltavínů se pak stalo vyhlášení přírodní památky Besednické vltavíny, neschopnost ji ochránit, její následné zrušení a povolení k těžbě. Přírodní památka tak byla nakonec před černou těžbou dokonale ochráněna úplným vytěžením.

Od roku 1992 počítá zákon o ochraně přírody a krajiny s pojmem „zvláště chráněný nerost“. Zatímco seznam chráněných živočichů, rostlin a hub vyšel v prováděcí vyhlášce v témže roce, vzácné nerosty se dosud ochrany nedočkaly. Pokud by se však náhodou našla vůle k naplnění zákona a vltavín se zvláště chráněným nerostem stal, ještě stále nebude vyhráno. Bylo by zapotřebí ohlídat, aby ruka zákona nedopadla na lidi, kteří po dešti sbírají zelená sklíčka na polích, ale na skutečné devastátory. Varující analogii bychom našli v perzekuci neškodných sběratelů hmyzu a neschopnosti zarazit např. ničivou těžbu dřeva v biosférické rezervaci Dolní Morava, tzv. Moravské Amazonii.

Zdá se, že ochrana nerostného bohatství, boj proti nelegálnímu obohacování či ochrana zdraví a životů občanů u nás není prioritou. Český stát nechává dlouhodobě na holičkách místní obyvatele, ale i státní zaměstnance, kteří se snaží s problémem pohnout. Vítejte na jihočeském Klondiku, kde právo silnějšího a drzejšího vítězí nad zákonem.

Jiří Řehounek

V OBSAHU TAKÉ NAJDETE

Na skládkách končí zbytečně milion tun kompostovatelných odpadů ročně.....	str. 5-6
Akademici poslali vládě protest proti návrhu nového stavebního zákona.....	str. 9-10
Má se z Česka stát jaderná popelnice Evropy?.....	str. 15

Calla zahájila projekty na podporu biodiverzity v pískovných i ve městech

I v letošním roce se Calla zaměří na ochranu přírodovědně cenných pískoven v jižních Čechách a podporu biodiverzity ve městech. Pomohou jí v tom dva nové projekty, s nimiž uspěla v grantovém programu Ministerstva životního prostředí.

První projekt se jmenuje „Ochrana písčín jako prioritních biotopů v malých pískovných jižních Čech“ a týká se ochrany a výzkumu vzácných stanovišť a ohrožených druhů. Konkrétní zásahy na podporu biodiverzity řeší projekt ve dvou pískovných. V Pískovně Lžín na Soběslavsku zásah právě proběhl. Jeho cílem bylo podpořit suché i vlhké písčiny

a obnovit písčité stěny. Druhý zásah plánují ochránci přírody v Pískovně Ledenice na Borovansku, kde je podzimní načasování podmíněno životním cyklem chráněných druhů obojživelníků. Součástí projektu bude také mapování jihočeské populace břehulí říčních a další aktivity.

Druhý projekt s názvem „Urbánní stanoviště jako nevyužitá příležitost v ochraně přírody“ se zaměří na podporu biologické rozmanitosti ve městech a přírodě blízkou péči o městskou zeleň. Zahrnuje pestrou škálu aktivit od biologického průzkumu tzv. květnatých pásů v Českých Budějovicích, přes osvětu odborné i laické veřejnosti až po vydání nové publikace o ochraně motýlů ve městech i zahradách.

„V české krajině v poslední době výrazně ubývá hmyzu. Městská zeleň i soukromé zahrady přitom poskytují řadu možností, jak hmyz naopak podpořit a chránit. Často přitom stačí jen drobné změny zažitých postupů s žádnými nebo jen minimálními finančními náklady. Rozkvetlé parky a zahrady přitom pěkně vypadají a kromě hmyzu vyhovují i dalším skupinám živočichů a rostlin,“ přibližuje cíl projektu Jiří Řehounek z Cally.

Další informace k tématice projektů najdete na specializovaných webových stránkách. Web „Objevte svou pískovnu“ (<http://www.calla.cz/objevtesvoupiskovnu/>) se věnuje zajímavým přírodním lokalitám a jejich bezděčné ochraně narušováním povrchu. Svoje rubriky na ní najdou turisté, cyklisté, geocacheři, fotografové i a další milovníci přírody. Webová stránka „Příroda ve městě“ (<http://calla.cz/prirodavemeste/>) informuje zájemce, jak využít potenciál městské zeleně pro ochranu přírody a jak o ni pečovat přírodě blízkým způsobem.

Tisková zpráva Cally

Budějovické trávníky v centru pozornosti

V českobudějovickém parku Stromovka právě na jednom místě rozkvétají stovky zvonečnicků černých. Tahle dekorativní bylina je středoevropským endemitem, přičemž naší republikou prochází východní hranice jejího areálu rozšíření. Náš červený seznam řadí zvonečnick černý mezi ohrožené druhy. Jenže ve Stromovce byly květy málokdy vidět, protože při intenzitě sekání zvonečnicků téměř nikdy nestihly vykvést, natož vyplodit.

Vzhledem k intenzivní snaze řady lidí o změnu přístupu k budějovické zeleni by se to letos mohlo změnit k lepšímu. Pokud se to povede, ke květnatým pásům ve Stromovce a ukázkovým přístupům ve vědeckém kampusu přibudou další plochy, na nichž necháme rostliny kvést. Sledujte náš web a Facebook, čtěte *Ďáblík* a držte nám, kytkám, motýlům a samotářským včelám palce.

Jiří Řehounek

Letáky u Českých Budějovic hrozí otrávenými návnadami

Kladení otrávených návnad je velmi nebezpečným trestným činem, upozorňují ochránci přírody a ornitologové v souvislosti s letáky nalezenými poblíž Vrbenských rybníků.

Neznámý člověk prostřednictvím letáku vyvěšeného počátkem dubna poblíž Vrbenských rybníků nabádal majitele psů, aby je měli stále na vodítku. Jako důvod uváděl, že v rezervaci se kladou otrávené návnady proti „přemnožené škodné“. Případy trávení zvířat bohužel v ČR stále nejsou ojedinělé.

„Doufám, že anonymní autor otrávenými návnadami pouze vyhrožuje. Pokud by je někdo v přírodě opravdu rozmísťoval, páchal by hned několik trestných činů najednou a ohrozil by nejen volně žijící zvířata a domácí mazlíčky. Otrávené návnady jsou samozřejmě nebezpečné i pro lidi,“ říká Jiří Řehounek z Cally.

Zdokumentované případy trávení má u nás nejčastěji na svědomí karbofuran, vysoce toxická látka, která se používala v zemědělství jako insekticid (přípravek pro hubení hmyzu). V Evropské unii se od roku 2008 používat, prodávat ani skladovat nesmí, kladení otrávených návnad je u nás dokonce trestné už více než padesát let. Mezi lidmi jsou však stále velké zásoby karbofuranu, přestože i za jeho pouhé uchovávání hrozí postih. Traviči pokládají otrávené návnady (kusy masa, mrtvá zvířata, vejce) do přírody, aby se zbavili

tzv. „škodné“. Karbofuran však zabíjí bez výběru druhu běžné i ohrožené, divoká zvířata i domácí mazlíčky na procházce. Případy trávení touto toxickou látkou u nás bohužel nejsou ojedinělé.

„Zákaz trávení zvířat u nás platí už šedesát let. Za celou tu dobu však nebyl usvědčen ani jeden pachatel,“ říká Zdeněk Vermouzek, ředitel ČSO. „Zato otrávených ptáků máme až příliš. Za měsíc a půl od začátku letošního roku víme již o třech otrávených orlech mořských a o několika psech. Policii se dosud nepodařilo vyšetřit ani tak závažné případy, jako otravy desítek vzácných dravců na Litoměřicku.“ (viz dřívější zprávy ČSO <http://www.birdlife.cz/index.php?ID=2533>).

Další informace o karbofuranu: www.karbofuran.cz (stránky České společnosti ornitologické s informacemi o problematice trávení karbofuranem, včetně praktických rad, jak poznat otrávenou návnadu či otrávené zvíře a co při nálezu dělat).

Tisková zpráva Cally a ČSO (redakčně upraveno)

Návrh zákona o odpadech je jen stínem evropské vize oběhu materiálů a šetření surovin i energie

Nový zákon o odpadech, který podalo Ministerstvo životního prostředí k připomínkám v meziresortním řízení, má do české legislativy zakomponovat požadavky evropského Balíčku pro oběhové hospodářství. Hlavním cílem těchto přelomových evropských směrnic je snížit materiálovou a energetickou náročnost EU. Platí od července 2018 a do zákonů členských zemí se musí promítnout do poloviny příštího roku.

Ministr Richard Brabec přitom navrhuje svůj dosavadní cíl - ukončit skládkování odpadů bez předchozí úpravy k roku 2024 - posunout až na rok 2030. Vystavil by tak ČR hrozbě sankcí za to, že se bude na

skládky zbytečně dál ukládat každoročně až milion tun kompostovatelných odpadů. Přitom jsou k dispozici investoři i technologie, které by kompostovatelné odpady dokázaly zpracovat a zamezit tak jejich škodlivému skládkování. Současné nevhodné podmínky je však odrazují a nemění se ani novým zákonem.

Pozitivní obrat navrhuje ministerstvo v případě třídění komunálních odpadů. Na rozdíl od dřívějšíka, kdy MŽP plán pro jejich recyklaci dokonce snížilo proti existující úrovni (!) a na pět let tak zmrazilo pod evropským průměrem, požaduje v nynějším návrhu zákona na základě Balíčku pro oběhové hospodářství, aby obce do roku 2025 zajistily třídění 60 % odpadů a do roku 2035 nejméně 70 %.

MŽP do nového zákona zapracovalo zvýšení skládkovacího poplatku a doplnilo jej navrženou třídící slevou podle návrhu Hnutí DUHA. Tato sleva umožní dobře třídícím obcím (s vytříděním 55-75 % odpadů) ušetřit na zvýšení skládkovacího poplatku a motivuje tak k vysoké míře třídění. Nový zákon ovšem zatím neobsahuje poplatek za spalování směsných komunálních odpadů, jehož zavedení nám doporučuje Evropská komise i OECD.

Odpadový zákon vycházející z evropských pravidel oběhového hospodářství však nemá řešit jen třídění. Měl by také zlepšit odbyt výrobků z recyklátů a zdražit primární suroviny, aby se materiál

nakonec opravdu využil, nejen vytrídil. Zde stát zatím žádná řešení nenabízí a za evropskou vizí tak kulhá pozadu.

“Nový zákon o odpadech, vycházející z ambiciózního Balíčku pro oběhové hospodářství EU, je však jen stínem vize oběhu materiálů a redukce odpadů. Ukládá sice obcím správné cíle podle evropského balíčku a nastavuje finanční motivaci, ale celkově se snaží jen vylepšit třídění. To je však dnes už překonaný přístup. Nový, vycházející z oběhového hospodářství, směřuje k prevenci – zabránit zbytečnému plýtvání surovinami a energií. Rázného zamezení skládek, podpory recyklačního průmyslu a roztočení oběhového kola se u nás zřejmě dočkáme až mnohem později,” říká Ivo Kropáček z Hnutí DUHA a dodává: “Ministerstvo nadále hodlá miliony tun odpadů zbytečně skládkovat až do roku 2030. Přitom by mohlo už teď zpracovat kompostovatelné odpady a kovy, jak je standardem v EU. Pozitivní však je, že motivuje obce uložením odpovídajících evropských cílů třídění a podporuje je v přechodném období třídící slevou, kterou jsme léta navrhovali. Tam, kde se bude třídít poctivě, mohou obce omezit růst ceny za ukládání odpadů.”

Tisková zpráva Hnutí DUHA (redakčně upraveno a kráceno)

Na skládkách končí zbytečně milion tun kompostovatelných odpadů ročně

Ministerstvo životního prostředí právě nyní řeší připomínky k vyhlášce o ukládání komunálních odpadů na skládky, které dostalo v mezirezortním připomínkovém řízení. Tato vyhláška obsahuje velmi přísné parametry pro jakoukoliv úpravu směsných odpadů před jejich uložením na skládkách. V praxi to znamená, že se vůbec nevyplatí upravovat odpad před skládkováním. Hnutí DUHA proto ve svých připomínkách k vyhlášce navrhuje podmínky upravit na úroveň požadavků evropských směrnic a běžné praxe většiny států EU.

Na skládkách končí v ČR 2,5 milionů tun komunálních odpadů, a to bez jakékoli úpravy, ačkoli úpravou lze snadno a podstatně snížit objem skládkovaného směsného odpadu i jeho škodlivé dopady. MŽP tímto

způsobem na úkor životního prostředí záměrně nahrává spalovnám tím, že blokuje jejich konkurenci.

Ministerstvo blokuje extrémně přísným nastavením parametrů ve vyhlášce dotřídění směsného odpadu, které z něho dokáže získat kovy nebo zajistí využití a bezpečný rozpad biologicky rozložitelného odpadu.

V ČR kvůli špatně nastavené vyhlášce končí bez jakékoli předchozí úpravy na skládkách 2,5 milionů tun komunálních odpadů ročně. Z toho celý milion tun tvoří nevytríděné biologicky rozložitelné odpady. Namísto jejich užitečného kompostování či využití v bioplynových stanicích se toto velké množství rozkládá na skládkový plyn - metan (silný skleníkový plyn) a nebezpečné výluhy. Tyto reaktivní skládky s rozkládajícími se biologicky rozložitelnými odpady jsou pro životní prostředí horší a nebezpečnější než skládky, na kterých končí pouze rozložené a upravené odpady.

Jedinou možností, jak dnes využít směsný odpad, je tedy spálení ve spalovně. Tím se však zbytečně ničí cenné suroviny, plýtvá energií, znečišťuje ovzduší a nesleduje trend oběhového hospodářství.

Evropská komise již řadu let kritizuje Českou republiku, že neplní dvacet let platnou směrnici o skládkách. Podle ní musí země Unie zajistit, aby na skládkách byl ukládán pouze předem upravený odpad a množství biologicky rozložitelných odpadů klesalo. Kvůli novým trendům prevence a minimalizace odpadu, zakotveným v evropském Balíčku pro oběhové hospodářství, bychom se měli zaměřit na to, aby se na skládky ukládal opravdu pouze ten odpad, který neumíme jinak zpracovat. U nás však stále skládkujeme biologicky rozložitelné odpady a nevyužíváme možnost odpad před zahrabáním pod zem ještě dotřídit a získat cenné suroviny. Úpravu odpadů před uložením na skládku ministr životního prostředí nejenže nepožaduje, ale dokonce tyto technologie u nás záměrně blokuje ve prospěch výstavby nových spaloven.

Ivo Kropáček, odpadový expert Hnutí DUHA, řekl: *“Koblihy povinně zabalené v plastovém sáčku nebyly nápadem bruselských úředníků. Šlo o snahu našich úředníků absurdně zpřísnit evropskou legislativu. Nyní se situace opakuje. Na našich skládkách kvůli špatné vyhlášce o ukládání odpadů ročně končí milion tun snadno kompostovatelných, biologicky rozložitelných odpadů.”* A ještě dodal: *„Ničíme životní prostředí, zhoršujeme klima a kritizuje nás za to OECD i Evropská komise. Přesto ministr životního prostředí Richard Brabec záměrně nastavil v nové vyhlášce o skládkách tak zvláštní pravidla, aby znemožnil fungování v Evropě běžně používaných technologií, které by problém levně vyřešily. Vysvětlení je jen jediné: ministři nejde o životní prostředí, ale o pokřivení evropského systému hospodaření s odpady s důrazem na prevenci a recyklaci ve prospěch drahých, plýtvavých a špinavých spaloven odpadů.”*

Tisková zpráva Hnutí DUHA

Stavební materiál ze spaloven ohrožuje životní prostředí. Ministerstvo odmítá zakročit

Popílek ze spaloven odpadů nebo hutí se prodává jako stavební materiál. Na tom by nebylo nic zvláštního, pokud by tento odpad neobsahoval vysoké koncentrace extrémně jedovatých dioxinů. Jedy se pak uvolňují s prachem do vzduchu anebo se dostávají do okolní půdy, kontaminují okolní prostředí a dostávají se do potravních řetězců. O dioxinech však víme, že poškozují vývoj mozku, ničí imunitu a narušují fungování štítné žlázy. Vyřešení tohoto problému nepřinese ani novela vyhlášky o nakládání s odpadem. Ministerstvo životního prostředí se odmítá problémem zabývat, přestože dříve bylo použití

odpadů s dioxiny v České republice regulováno. Jednání na zasedání Stockholmské úmluvy v Ženevě mohou tuto situaci zvrátit.

V ČR schází jakákoliv kontrola, co se děje s odpady obsahujícími extrémně jedovaté materiály. Vytváří

se tím příležitost snadného výtěžku pro spalovny, které zbytkový odpad po čištění spalin společně s popelem a struskou prodávají jako stavební materiál pro výstavbu cest, na inženýrské sítě i ve městech a obcích, zavážky či rekultivaci skládek. Hlavně však šetří na poplatcích za jejich ukládání jako odpadu. Kvůli chybějící regulaci se dioxiny z kontaminovaného prostředí mohou dostat až lidem do jídla. Dokládají to studie provedené v zahraničí, o kterých informoval i zahraniční tisk, například The Guardian. Dioxiny se navíc špatně rozkládají a setrvávají v přírodě velmi dlouhou dobu.

„Vyhláška o nakládání s odpadem dříve stanovovala maximální množství nebezpečných dioxinů v popílku ze spaloven, který mohl být použit na povrchu terénu, tedy i jako stavební materiál. K vyřešení problému by tedy přispělo opětovné zavedení limitu,“ navrhuje Jindřich Petrlík z Arniky.

Další vývoj mohou přinést jednání na zasedání Stockholmské úmluvy v Ženevě, které začalo v pondělí 29. dubna. Dosavadní praxe nakládání s nebezpečným odpadem je totiž v rozporu s obecnými principy Stockholmské úmluvy. „Problém je ovšem ve velmi benevolentně nastavených limitech, které si vyjednali spalovnáři v Evropské unii,“ uzavírá Petrlík.

Tisková zpráva Arniky (redakčně upraveno)

Startuje pátý ročník soutěže o Odpadového Oskara

Arnika letos popáté hledá obce z celé ČR s nejefektivnějším odpadovým hospodářstvím. Odpadového Oskara získají obce s nejnižší produkcí směsných komunálních odpadů. Zvláštní ocenění čeká na města s nízkou produkcí a zároveň vynikající mírou recyklace nebo zajímavým nápadem pro hospodaření s odpadem. O umístění měst v jednotlivých krajích rozhodne odborná porota a vítěze vyhlásí během letošního června.

Obce a města po celé republice hledají cesty, jak nejefektivněji motivovat své obyvatele, aby co nejlépe třídili a do směsných kontejnerů vyhazovali co nejméně odpadu. Vítězové z minulých ročníků jsou důkazem, že chytře nastavené odpadové hospodářství šetří nejen přírodu, obecní rozpočty, ale i peněženky domácností. Své tipy může posílat každý do 30. dubna 2019 na e-mail milan.havel@arnika.org

„Vysoká produkce směsného odpadu je velkým problémem v oblasti nakládání s odpady v České republice. Abychom v roce 2025 dosáhli cíle oběhového hospodářství a recyklovat 55 % komunálních odpadů, bude třeba do té doby ze skládek odklonit téměř jeden milión tun těchto odpadů a umět je využít. Je téměř jisté, že dojde ke zdražení skládkování. Je proto v zájmu všech obcí, aby se pokusily produkci směsného odpadu snížit. Vzhledem k tomu, kolik obcí to již dokázalo, to považuji za možné,“ upozorňuje Milan Havel z Arniky.

Arnika ocení města a obce, jejichž roční produkce směsného odpadu v přepočtu na 1 obyvatele nepřesáhne 150 kilogramů. Rozhodující přitom budou data za rok 2017. Jedná se o hodnotu, které běžně dosahují města a obce ve vyspělých státech, jako například v Německu nebo Rakousku. Více informací včetně výsledků soutěže z minulých let je na www.arnika.org/odpady-oscar.

Věděli jste, že:

- Roční produkce směsného odpadu v přepočtu na 1 obyvatele se v ČR pohybuje kolem 265 kg. Přitom obce produkují asi 195 kg a firmy 70 kg.
- Úroveň **recyklace komunálních odpadů** v roce 2017 je podle údajů Ministerstva životního prostředí 38 %.
- Mezi cíle oběhového hospodářství pro komunální odpady patří dosáhnout úrovně recyklace 55 % v roce 2025, 60 % v roce 2030, 65 % v roce 2035 (cíl může být přehodnocen). V roce 2035 bude také možno skládkovat pouze 10 % komunálních odpadů.

Tisková zpráva Arniky (redakčně upraveno)

Evroparlament povolil další recyklaci jedovatých plastů, děti si tak budou hrát s průmyslovým odpadem

Namísto zákazu přichází povolení. Poslanci Evropského parlamentu odhlasovali, že výrobci budou moci nadále recyklovat plasty z elektrošrotu napuštěné jedy, které způsobují syndrom ADHD nebo narušují funkci štítné žlázy. Z materiálu se budou smět vyrábět hračky, kuchyňské náčiní, kadeřnické pomůcky nebo kancelářské potřeby. S nejhorším možným návrhem přišly vlády devíti členských států včetně České republiky. Malým dětem se nadále bude do rukou dostávat průmyslový odpad. Recyklace je přitom dobrá věc, dělejme ji ale správně a bez toxických látek!

Přestože loňský celoevropský průzkum Arniky a mezinárodních nevládek HEAL a IPEN prokázal, že čtvrtina zboží z recyklovaného plastu na evropském trhu obsahuje vysoce toxické bromované zpomalovače hoření, evropští poslanci nejspíš podleli tlaku recyklačních firem a povolili jim nadále vyrábět kontaminované zboží. Poslanci Evropského parlamentu argumentují, že recyklované plasty obsahují pouze stopové množství jedů. Naměřené hodnoty ve skutečnosti odpovídají nebezpečnému odpadu.

„Poslanci dali evidentně přednost zájmům průmyslu před zdravím spotřebitelů. Je velká škoda, že znevažují tak skvělou myšlenku recyklace. Spotřebitelé bohužel nemají jednoduché vodítko, jak výrobky z jedovatých plastů rozeznat. Vyhnou se jim pouze nahrazováním přírodními materiály,“ upozorňuje Jitka Straková z Arniky.

Jde o bromované zpomalovače, které poškozují hormonální systém, způsobují syndrom ADHD u malých dětí a neplodnost u mužů. Další testy navíc odhalily extrémně jedovaté bromované dioxin. Dioxiny negativně ovlivňují vývoj mozku, poškozují imunitní systém a vývoj dětí před narozením, zvyšují riziko rakoviny a riziko narušení funkce štítné žlázy. Dioxiny však vznikají neúmyslně během výroby bromovaných zpomalovačů a dále pak tepelným zpracováním materiálu, nepodléhají však vůbec žádné regulaci.

Kontaminované plasty pocházejí z elektrošrotu, který se dříve ošetřoval jedovatými látkami, dokud nebyly zakázány. Špatná legislativa stanovující nesmyslně vysoké limity pro obsah jedů však umožňuje plasty napuštěné jedy znovu recyklovat. Nová pravidla EU jsou v rozporu se závazky Stockholmské úmluvy, která recyklaci těchto látek zakazuje. Stockholmská úmluva zakazuje recyklaci výrobků obsahujících konkrétně látku dekaBDE ze skupiny bromovaných zpomalovačů

Skupina bromovaných zpomalovačů PBDE zahrnuje tři toxické látky. Pro dvě z nich (penta a oktaBDE) už výjimky umožňující recyklaci platí, legislativní klička nově zahrnuje třetí látku deka BDE. Navíc podle nových pravidel budou výrobky z recyklovaného plastu smět obsahovat až 500 mg/kg PBDE.

Tisková zpráva Arniky (redakčně upraveno)

Akademici poslali vládě protest proti návrhu nového stavebního zákona

Pedagogové z Právnické fakulty UK v Praze iniciovali Otevřený dopis vládě proti věcnému záměru nového stavebního zákona. Dopis podpořilo 101 akademiků z vysokých škol a vědeckých ústavů z Prahy, Brna, Olomouce, Českých Budějovic a dalších měst ČR. Zástupci iniciativy předali Otevřený dopis ve středu 17.4.2019 vládě. Věcný záměr nového stavebního zákona má v květnu projednat vláda. Má jít o nejvýznamnější změnu v oblasti stavebního práva od roku 1989.

Akademici, mezi nimiž jsou přírodovědci, právníci, inženýři, architekti i filozofové, vyjadřují v Otevřeném dopise zásadní nesouhlas se způsobem přípravy i obsahem věcného záměru. Zpochybňují především skutečnost, že nový zákon nepřipravuje Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR), ale na základě memoranda uzavřeného s MMR na podzim loňského roku Hospodářská komora ČR (HK): „HK je zájmovým podnikatelským svazem, který sdružuje mimo jiné největší tuzemské stavební a developerské korporace. Reprezentuje tak v rámci vztahů upravených stavebním zákonem zájmy jedné strany, a to podnikatelů ve stavebnictví, potažmo stavebníků.“

Dále kritizují navržený model, podle něhož dosavadní pravomoc orgánů ochrany přírody a památkové péče vydávat

ve stavebních řízeních závazná stanoviska má být buď zcela zrušena, anebo změněna na pravomoc vydávat jen nezávazná vyjádření. Těmi by stavební úřad nebyl vázán a mohl by ve stavebním řízení rozhodnout v rozporu s nimi. „Tento schizofrenní model je z hlediska organizačních principů státní správy nesmyslný a hrozí chaosem v řádné ochraně veřejných zájmů na úseku životního prostředí a památkové péče“, píše se v Otevřeném dopise.

Akademici v dopise uzavírají, že věcný záměr připravený Hospodářskou komorou je nepřijatelný a vzhledem k jeho celkové koncepci i za nezpůsobilý k dalšímu projednávání. Žádají vládu, aby byl stažen z legislativního procesu a byl využit pouze jako analytický podklad pro další legislativní práci, v níž by pokračovalo již jen MMR.

Otevřený dopis vládě proti věcnému záměru nového stavebního zákona.

Petr Svoboda, Právnická fakulta UK, Praha

Politici ignorují změny klimatu a naši budoucnost, budeme stávkovat dál, vzkázali studenti

Studentky a studenti z iniciativy Fridays for Future ve svém prohlášení vyzvali své vrstevnice a vrstevníky k další stávce za klima. Učinili tak na tiskové konferenci ke konci dvoutýdenního ultimáta. Tu dali politikům na stávce 15. března. V rámci ultimáta požadovali záruku řešení klimatické krize. Podle jejich slov se jim však dostalo pouze výsměchu a ignorace. 15. března se středoškolské stávky za klima účastnilo po celé republice asi deset tisíc studentek a studentů. Následující stávky studenti vyhlásili na dny 3. a 24. května.

15. března tisíce středoškoláků a středoškolaček šlo místo školy stávkovat do ulic. Stávka za klima se uskutečnila ve dvaceti městech České republiky. Proč bychom se měli připravovat na budoucnost,

kteřá nás možná ani nečeká? Změny klimatu jsou pro nás čím dál tím větším ohrožením. Extrémní výkyvy počasí, ničivé sucho, katastrofální povodně a hurikány. S tím se pojí i další problémy. Oteplování planety má přitom z velké části na svědomí člověk.

Pokud celkové oteplení planety přesáhne 1,5°C, může dojít k nezvratným změnám. Pokud chceme oteplení zabránit, musíme okamžitě začít snižovat množství skleníkových plynů, které vypouštíme do atmosféry. Máme přibližně 12 let na to, abychom začali jednat.

Na vypouštění emisí skleníkových plynů se podílí i Česká republika. V rámci Evropské unie jsme v přepočtu na obyvatele jsme 4. největším znečišťovatelem. Jako rozvinutá země máme přitom možnosti jak emise snižovat. Jako země, která nese historickou odpovědnost za skleníkové plyny v atmosféře, máme dokonce tu povinnost.

15. března jsme dali politikům dvoutýdenní ultimátum. Chtěli jsme, aby začali jednat a dali nám záruku řešení klimatické krize. Namísto zájmu a starosti o naši budoucnost, pokračovali politici v ignoraci tohoto problému. Premiér Andrej Babiš se na jednání představitelů států Evropské unie vystoupil proti bezemisní Evropě do roku 2050.

V reakci na naši stávku téma řešila Poslanecká sněmovna změny klimatu. Hned na začátku jednání opustilo mnoho poslanců a poslankyň sál. Z jednání nevyšlo nic konkrétního. Žádali jsme záruku řešení klimatické krize. Dostalo se nám vřsměchu a ignorace.

Naši politici a političky klimatickou krizi ignorují. Zavírají před ní oči a nedělají ani to, k čemu se zavázali v Pařížské dohodě. Rozhoduje se přitom o naši budoucnost. My jsme ti, na které dopadnou změny klimatu nejvíce a jsme to my, kdo se s jejich následky bude muset potýkat. Vy, kteří můžete jednat, svou nečinností znemožňujete záchranu naší budoucnosti. Zavíráte oči, bojíte si přiznat své chyby a svou odpovědnost.

Politici říkají, že se změnami klimatu nic nezmůžou. Když ne oni, tak kdo? V situaci, kdy nejvíce emisí skleníkových plynů produkuje úzká skupina bohatých lidí a korporátů, nezachrání nás nic jiného, než systémová a politická řešení. Politici mohou jednat. Mohou například zastavit rozšiřování těžby uhlí na dole Bílina. Místo odprodeje nejstarších a nešpinavějších uhelných elektráren, je mohou zavřít. Mohou začít plně rozvíjet potenciál obnovitelných zdrojů. Obchod s fosilní energií je také obchodem s naší budoucností.

My se jejich ignorací zastavit nenecháme. Budeme dál bojovat za řešení klimatické krize a budeme to dělat tak dlouho, jak to bude potřeba. Pokud politici odmítají dělat to, co se od nich očekává, my budeme dál odmítat to, co se očekává od nás. Budeme dál stávkovat. 3. a 24. května vyrazíme opět do ulic. Do té doby budou probíhat akce s podobnou tématikou na lokální úrovni. Čím méně máme času na řešení klimatické krize, tím je naše hnutí silnější a tím je nás více. Připojte se k nám, ať je náš hlas silnější a silnější.

Tisková zpráva české Fridays for Future

Česko zaostává v moderní energetice. Proto přichází Nová energie Česka

Svaz moderní energetiky představil v pátek 5. dubna kampaň nazvanou Nová energie Česka, která otevírá prostor pro rozvoj moderní energetiky během příštího desetiletí. Cílem plánu je prosadit podmínky pro růst obnovitelných zdrojů, snižování energetické náročnosti budov nebo podporu elektromobility. Nová energie Česka také připraví půdu pro nástup inovativních řešení v oblasti digitalizace či podporu startupů, které nabídnou nástroje pro chytré domácnosti, města a firmy.

Česko v připravenosti na proměnu energetiky zaostává za vyspělými státy. Podle srovnání Světového ekonomického fóra jsou před námi Slováci, Rumuni i pobaltské státy. Hůře na tom je z ekonomicky vyspělých zemí pouze Řecko. Česko se řadí mezi státy, jako je například Arménie nebo Thajsko. Bez transformace se neobejde ani významná část českého hospodářství - automobilový průmysl, na který připadá 9 % českého HDP.

“Česko potřebuje sebevědomý plán, který nám zajistí postupnou nezávislost na spalování fosilních paliv. Právě moderní energetika je klíčem k čisté, dostupné a levné energii. Během příští dekády může podíl zelené složky elektřiny vyrůst na celou jednu čtvrtinu, a to díky produkci nových solárních panelů, větrných turbín, kotlů na biomasu nebo bioplynových stanic,” představuje jeden z hlavních cílů kampaně Nová energie Česka Martin Sedlák, programový ředitel Svazu moderní energetiky. *“Stát připravil velmi dobrou Inovační strategii ČR k roku 2030 a nová energetika může být její integrální součástí. Nová energie Česka je podaná ruka vládě ze strany průmyslu moderní energetiky,”* dodává Martin Sedlák.

Kampaň Nová energie Česka má podobu charty (www.novaenergieceska.cz) se čtyřmi základními pilíři, které staví na prosazení progresivní vize české energetické politiky. Jedním z vytyčených cílů je dostat Česko mezi leadry inovací. Moderní energetika je cestou k prosazení českých firem na trhu s technologiemi pro chytré budovy, inteligentní sítě, nabíjecí infrastrukturu pro elektromobily, výrobu baterií a jejich integraci do sítí s vyšším podílem obnovitelných zdrojů. Dále si klade za cíl zvýšit podíl obnovitelných zdrojů do roku 2030 a podpořit energetickou nezávislost domácností, která je nejjednodušším řešením proti pádu do energetické chudoby. V neposlední řadě je zapotřebí nastartovat čistou dopravu. Doprava je totiž jedním z hlavních faktorů znečištění ovzduší ve městech. K cílům kampaně se bude moci přihlásit kdokoli z široké veřejnosti a podpořit tak rozvoj moderní energetiky v Česku. Svaz moderní energetiky bude také usilovat o vytvoření týmu ambasadorů, kteří budou pomáhat při realizaci kampaně a oslovování cílových skupin během první fáze kampaně.

Představení kampaně Nové energie Česka si nenechal ujít ani přední světový klimatolog a zakladatel Postupimského institutu pro výzkum změny klimatu Hans Joachim Schellnhuber. *“Pro Českou republiku je důležitá energetická soběstačnost. Toho můžete dosáhnout pomocí obnovitelných zdrojů, digitalizace, akumulace a dalších moderních řešení. Česko by však také nemělo zapomínat na dopravu. Ta je důležitou součástí německého i českého průmyslu, ale také zodpovědná za značnou část emisí. Současné spalovací motory nevyřeší náš problém s emisemi. V tomto případě je třeba přejít na efektivnější způsoby dopravy. Elektrické motory mají více než 90% účinnost, nejvýkonnější spalovací motory se dostanou na maximálně 27 %,”* uvedl několik rad pro Českou republiku Hans Joachim Schellnhuber a na závěr dodal: *„Příležitost pro českou ekonomiku je také energetická transformace, která se dnes děje všude kolem nás.“*

Martin Sedlák, programový ředitel Svazu moderní energetiky

Newsletter Chytrá energie č. 2/2019

V závěru dubna vydaly české nevládní organizace věnující se energetice a ochraně klimatu druhé číslo elektronického newsletteru Chytrá energie. Najdete v něm posouzení českého národního klimaticko-energetického plánu, přečtete si o postoji ministerstva průmyslu k podpoře obnovitelných zdrojů energie a také k případnému zvýšení těžebních poplatků (zejména jde o hnědé uhlí). Promění téma klimatické změny nový Evropský parlament? A jak může bohatý svět pomoci zvládnout dopady klimatických změn v chudých zemích? A kolik budou ve výsledku stát slovenské reaktory v Mochovcích? Newsletter si můžete přečíst [zde](#).

Edvard Sequens

Rada NP Šumava dnes odložila projednání návrhu zonace národního parku

Rada NP Šumava na svém jednání 5. dubna ve Vimperku odložila hlasování o návrhu nové zonace, klíčového dokumentu pro ochranu přírody v národním parku, který jí předložila Správa NP. Příští jednání se uskuteční 7. června. Jednání Rady NP Šumava v minulých měsících předcházelo projednávání návrhu zonace s dotčenými obcemi, vědci, ostatními členy Rady i se spolky. Správa NP kladně vypořádala výraznou většinu připomínek obcí. Připomínky vědců a Hnutí DUHA však zahrnuje jen nepatrně.

Ti navrhuje, aby byla velikost nejcennější přírodní zóny zvýšena na základě podrobných odborných mapování přírodních kvalit v národním parku z 27,4 % na 53 % území parku. Správa ji však rozšířila o pouhých 0,3 % na aktuálních 27,7 % území NP. Bez potřebné ochrany a vystaveny ničivému kácení tak zůstávají například cenné rašelinné smrčiny v oblasti Zhůřských, Horskokvildských a Kvildských slatí, které jsou v majetku města Kašperské Hory. Zde Správa ochranu na žádost města dokonce snížila, takže v této oblasti bude dle aktuálního návrhu zonace i nadále pokračovat intenzivní komerční těžba dřeva v režii vlastníka.

Rada NP Šumava je poradním orgánem Správy NP, který sdružuje zástupce všech 22 obcí národního

parku, Jihočeského a Plzeňského kraje, vědců, místních podnikatelů a dalších. Její postoj k zonaci je významným poradním hlasem. Poslední slovo o podobě zonace má však Ministerstvo životního prostředí.

Martin Voráč, expert na ochranu přírody Hnutí DUHA, řekl: „Rada NP Šumava dnes na svém jednání ve Vimperku odložila hlasování o návrhu nové zonace, klíčového dokumentu pro ochranu přírody v národním parku, který vychází z předloni přijatého zákona. Tím však nyní vzniká nebezpečný prostor pro zákulisní politické handly a podrývání možnosti dohodnout se. Tlak, který je vyvíjen na šumavské obce, jejichž zástupci tvoří téměř polovinu Rady, ilustruje i dopis, který starostové obdrželi minulý týden od jihočeské hejtmanky Ivany Stráské. Ta se v dopise přimlouvá za nesouhlas s návrhem zonace.“

Podle tiskové zprávy Hnutí DUHA

ZELENÉ PERLY ZA ROK 2019

"Snímky z poslední doby ukazují, jak se uschlé plochy rozšiřují. Chcete tragédii, kterou na snímcích vidíte, mít na polovině Šumavy? Zajímavé je také to, co tvrdí někteří odborníci, třeba výzkum jisté kanadské univerzity. Stromy totiž fungují jako takové společenství a výrazně si pomáhají. Tím, že jsme nechali umřít velké stromy, se nikdo nestará o malé sirotky, kteří žijí v extrémním prostředí, rostou velmi pomalu a často umírají. Je proto nejasné, zda tyhle shluky malých stromů můžeme brát jako budoucnost Šumavy."

"Teď jsme ale docílili toho, že místa, kde byly letité stromy, které jsou v bezzásahové zóně, zůstávají uschlá. Jsou to místa jako Trojmezí, Plešné jezero a další. Snímky z těch míst jsou děsivé a já zastávám názor, že tam, kde člověk může pomoci přírodě, tak to udělat má. Nemají právo do toho mluvit žádné ekonomické ani politické zájmy."

Ivana Stráská, jihočeská hejtmanka (rozhovor, Budějcká drbna, 6. 4. 2019)

Sledujte hnízdění sýčků v chytrých budkách

Ornitologové mohou sledovat z bezprostřední blízkosti hnízdění jednoho z našich nejohroženějších ptáků, sýčka obecného. Umožňují to takzvané chytré budky vybavené kamerami. Sýčci obsadili dvě z nich a nyní pečují o vajíčka. Díky kamerovým záznamům zjistí Česká společnost ornitologická (ČSO) více o hnízdním chování této malé sovy, jejíž počet za poslední dvě dekády poklesl o 94 % na zhruba 100 párů.

Kvůli intenzivnímu způsobu hospodaření, který sýčkům obecným nesvědčí, přesídlili ze své původní domoviny v zemědělské krajině do stodol a farem. Právě tam sýččí specialisté ČSO pravidelně vyvěšují zabezpečené budky, kde jsou sýčci v bezpečí před kunami a dalšími predátory. „Letos jsme několik budek opatřili kamerami, sýčci zahnízdili

ve dvou z nich. V obou budkách jsou aktuálně kompletní snůšky pěti vajíček,“ říká Miroslav Bažant, terénní pracovník ochrany sýčků z ČSO.

Jedná se o anglický typ budek, které jsou rozdělené na dvě části – vstupní chodbičku a hnízdní dutinu. V obou částech je kamera. „Kamera v chodbičce sleduje, jak sýček přináší kořist nebo se například dívá z budky ven. Kamera v hnízdní dutině zaznamenává hnízdění sýčků a jejich pobyt v budce během dne,“ vysvětluje Bažant.

Nahrávání videa se spustí v momentě, kdy sýček přeruší infračervený paprsek ve vchodu do budky. „S tímto inovativním způsobem nahrávání videí přišla Markéta Zárybnická z České zemědělské univerzity, která stála u zrodu používání chytrých budek v ČR. Poprvé se použil před několika lety při výzkumu sýců rousných v Krušných horách. Tenkrát kontinuální ukládání záznamu nebylo možné kvůli výdrži baterie i velikosti úložiště a infračervená brána u vstupu do budky problém vyřešila,“ vysvětluje Bažant.

Zajímavé momenty z budek se zaznamenávají na datovou kartu. „Videa z karty stahujeme jednou za 5 dní a sledujeme zpětně. Máme k dispozici také budky s možností sledování hnízdění v přímém přenosu. Tam ale sýčci letos nezahníždili. Snad se to zadaří příští rok,“ sděluje Bažant.

Díky záznamům z kamer ornitologové zjistí více o hnízdním chování této drobné sovy, která byla v roce 2018 Ptákem roku. „Můžeme například sledovat spektrum potravy, které si sýčci nosí do budky, od žízála až po hlodavce. Zároveň chceme pomocí atraktivních záznamů z budek přitáhnout pozornost veřejnosti na sýčka a jeho dramatický úbytek z naší krajiny,“ dodává Bažant.

Hnízdění sýčků sledujte zde: <https://www.birdlife.cz/zaznamy-z-budky-sycka/>

Tisková zpráva ČSO (redakčně upraveno)

MALÝ OPRAVNÍK BIOLOGICKÝCH OMYLŮ

Máchova hrdlička

„Hrdliččin zval ku lásce hlas, kde borový zaváněl háj,“ veršuje v jedné z nejznámějších českých básní Karel Hynek Mácha. Díky mediálnímu záběru kampaně Pták roku už velká část Čechů ví, že náš národní básník má na mysli hrdličku divokou. Hrdlička zahradní totiž obsadila české území až více než sto let po vydání Máje. Doletěla k nám z Balkánu, kam se rozšířila teprve počátkem 20. století, a dnes už hnízdí i v okolí polárního kruhu v Norsku.

Přesto se stále ještě na webu objevují v souvislosti s Májem fotografie hrdličky zahradní. Možná jejich autoři obě hrdličky prostě nerozeznávají, možná ještě nezaregistrovali kampaň Pták roku. Nejpravděpodobnější variantou však asi bude, že vyfotit poměrně krotkou a všudypřítomnou hrdličku zahradní je dosti jednoduché, zatímco hrdlička divoká se hledá a fotí těžko.

Jiří Řehounek

Má se z Česka stát jaderná popelnice Evropy?

Obce a spolky sdružené v Platformě proti hlubinnému úložišti jsou zděšené, že by pod jejich domovy měl skončit vysoce nebezpečný odpad nejen z Dukovan a z Temelína, ale i ze zahraničních jaderných elektráren. Jak dnes prozradil slovenský premiér Peter Pellegrini, domluvil se se svým českým protějškem Andrejem Babišem, že by projekt hlubinného úložiště mohly obě země řešit společně. Vzhledem ke spěchu českých úřadů, které stále trvají na výběru finální lokality do roku 2025, je reálné riziko, že to bude Česká republika, kam bude mezinárodní úložiště umístěno. A vedle Slovenska jsou tu i další země, které by se rády zbavily svého vyhořelého jaderného paliva a nemají řešení.

Případná dohoda se Slovenskem nebo s dalšími zeměmi o uložení vysoceradioaktivních odpadů ale znamená nutnost zrušit důležitou pojistku v atomovém zákoně, kterou je dovoz cizího jaderného odpadu za účelem uložení v České republice zakázán. Až doposud s odkazem na ni uklidňovaly zodpovědné státní úřady obavy lidí žijících v místech, kde hledají úložiště.

Pokud by mělo být plánováno úložiště pro zahraniční jaderné odpady, znamená to také velmi podstatnou změnu vstupních podmínek pro již probíhající geologické práce. Jestliže je dnes obtížné vytipovat vhodný kompaktní horninový blok o ploše alespoň 400 ha, musel by být daleko rozsáhlejší.

Platforma proti hlubinnému úložišti považuje oznámení za další důkaz, že chybí jasná společenská shoda, jak vyřešit jednu z velkých zátěží jaderné energetiky. Tedy narůstající množství vyhořelého paliva, které bude smrtelně nebezpečné ještě po další statisíce let. A že namísto neustálých změn pravidel hledání úložiště za běhu by bylo nanejvýš zodpovědné i pro tisíce dalších generací nejprve takovou shodu najít. A samozřejmě celý problém dále nezvětšovat.

Martin Schenk, mluvčí Platformy proti hlubinnému úložišti řekl: „Po celý čas výběru místa pro hlubinné úložiště nás vládní představitelé ujišťují, že společné úložiště více zemí není možné a Česká re-publika si svůj problém s jaderným odpadem musí vyřešit sama. Najednou po setkání dvou spřízněných premiérů se situace obratem mění a odpad z cizích zemí možná skončí u nás. Která další spřízněná země to bude příště?“

Tisková zpráva Platform proti hlubinnému úložišti

Státní úřad pro jadernou bezpečnost: lokalita Kraví hora je pro umístění hlubinného úložiště nevhovující

Státní úřad pro jadernou bezpečnost (SÚJB) potvrzuje, že lokalita Kraví hora u uranových dolů v Rožně není vhodná pro vybudování hlubinného úložiště vyhořelého jaderného paliva. Úřad to uvádí ve své výroční zprávě za rok 2018, kterou projednala vláda. SÚJB se v ní také kriticky vyjadřuje k úrovni Studií zadávacích bezpečnostních zpráv všech devíti kandidátních lokalit, které připravila Správa úložišť radioaktivních odpadů (SÚRAO). Ty dle SÚJB ani rámcově neodpovídají požadavkům zákona a proto varuje, že je „připraven vydat záporné stanovisko pro umístění hlubinného úložiště“ v lokalitě, pro kterou nebude prokazatelně doloženo splnění všech relevantních kritérií pro umístění jaderného zařízení podle legislativy.

Bývalá ministryně průmyslu a obchodu Marta Nováková již v únoru odvolala ředitele SÚRAO Jiřího Slováka a novým jmenovala Jana Prachaře. Ten následně zastavil ohlášený výběr lokalit, k němuž skutečně chybí potřebná geologická data. Ve slepé uličce je komunikace mezi státními úřady a dotčenými samosprávami, chybí i slíbený zákon o zapojení obcí do výběru úložiště.

Lokalita Kraví hora byla k prvním šesti lokalitám přidána až později a to navzdory jasnému doporučení geologů neprovádět zde další práce směřující k vybudování hlubinného

úložiště, protože ze všech tehdy zkoumaných lokalit má nejméně vhodné podmínky. Z podobných důvodů je kritizováno i na lokalitě vybudované Podzemní výzkumné pracoviště Bukov, jehož geologické prostředí je komplikované, nehomogenní a výrazně se liší od ostatních, pro úložiště vytipovaných lokalit v České republice.

Martin Schenk, předseda a mluvčí spolku Nechceme úložiště Kraví hora řekl: „Ze všech dosavadních odborných studií a dokonce i podle ČEZu, který chtěl na lokalitě stavět mezisklad, vyplývá, že Kraví hora je na hlubinné úložiště nevhodná. Proto si klademe otázku, kdo a proč se jí snaží mezi lokalitami udržet? Kraví hora je z bezpečnostního hlediska pro trvalé úložiště nevhodná a další snahy plánovat ho zde jsou hazardem a nezodpovědností.“

Edvard Sequens, energetický konzultant Cally řekl: „Urputná snaha Správy úložišť prosazovat lokalitu Kraví hora jako možné místo úložiště navzdory známým faktům je až podezřelá. Rovněž zdejší Podzemní pracoviště Bukov se stává doslova tunelem na peníze, které by mohly být vynaloženy efektivněji na hledání co nejbezpečnějšího řešení pro vysoceradioaktivní odpady.“

Edvard Sequens

Uskutečnil se 5. ročník celostátního Dne proti úložišti

V sobotu 27. dubna vyrazili obyvatelé obcí, kteří se cítí ohroženi vládním projektem konečného podzemního hlubinného úložiště vysoce radioaktivních odpadů, na akce celostátního Dne proti úložišti. Obce i spolky v rámci dne pořádali pochody, cyklojízdy, maraton, sázení stromů, koncert, besedu, promítání a další aktivity, během nichž připomněli, že výběr místa pro úložiště až doposud probíhal bez ohledu na ně. Již pátý ročník zaštitila Platforma proti hlubinnému úložišti sdružující 47 členů - 32 obcí a měst a 15 spolků, které chtějí změnit přístup státních úřadů k problému i k nim samotným.

Samosprávám i obyvatelům Správou úložišť radioaktivních odpadů (SÚRAO) vybraných obcí chybí vážně vedená debata o možnostech, jak naložit s dlouhodobě nebezpečným dědictvím jaderné energetiky. Trvalé uložení do zemských hlubin, které bude muset garantovat nemožné - bezpečnost po statisíce let - nemůže být jediným řešením.

Platforma proti hlubinnému úložišti očekává, že další práce SÚRAO bude vůči obyvatelům obcí, kterých se nejvíce týká, otevřená. Výběr lokalit pro další etapu průzkumů již nebude probíhat za přísně

zavřenými dveřmi a umožní opakování výběru i podkladových studií nezávislými odborníky, ve které budou mít obce důvěru. Bude také bez dalších odkladů dokončen a přijat dlouho slibovaný zákon, který bude řešit zapojení dotčených obcí do výběru úložiště. K němu pak může dojít jen v konsensu s komunitami, kterých se týká.

Martin Schenk, mluvčí Platformy proti hlubinnému úložišti řekl: „Společný Den proti úložišti ukazuje

jednotu obyvatel ve všech lokalitách ve snaze hájit své práva při vyhledávání místa pro stavbu úložiště a poukázat na netransparentní a nesmyslné kroky, které doposud státní Správa úložišť dělala. Obyvatelé dotčených obcí volají po otevřené komunikaci se státními institucemi, po transparentním a jednoznačným stanovením pravidel výběru lokalit, přijetí zákona, který zapojí obce do výběru a to již v počáteční fázi.“

Podrobnosti k akcím Dne proti úložišti na jednotlivých lokalitách najdete na webových stránkách www.nehcemeuloziste.cz.

Podle tiskové zprávy Platformy proti hlubinnému úložišti

ROPÁK A ZELENÉ PERLY ZA ROK 2018

Výsledky anket „Ropák 2018“ a „Zelená perla 2018“

V časopise ALTERNATIVA, který vydávaly Děti Země, byly v roce 1992 poprvé publikovány materiály „Spolku krušnohorských ropáků“, z nichž vyplývá, že na Zemi dochází k dichotomii dvou vysoce vyspělých druhů – Homo sapiens sapiens (člověka moudrého) a Petroleus mostensis (ropáka bahnomilného).

Celkem 86 členů nezávislé Komise ze 101 rozhodlo o vítězi 27. ročníku ankety „Ropák roku“

o anti ekologický čin (osoba, která se prosazováním nějaké stavby či záměru, vydáním rozhodnutí či budováním stavby nejvíce zasloužila o poškození životního prostředí) a 24. ročníku ankety „Zelená perla roku“ o anti ekologický výrok. Členy Komise jsou např. sociolog Jan Keller, ekologická ekonomka Naděa Johanisová či publicista Vladimír Just.

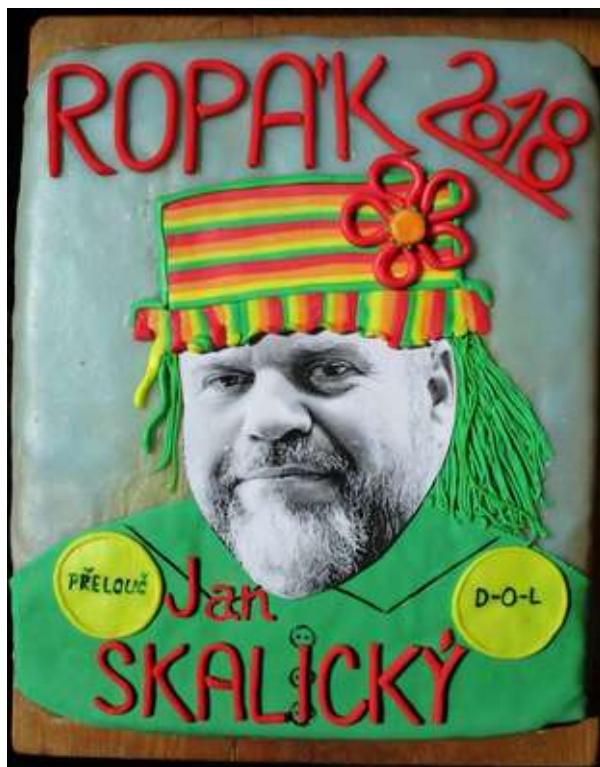

Titul Ropák 2018 získal

Ing. Jan Skalický, předseda představenstva Vodní cesty, a. s., a předseda Asociace D-O-L (ODA) – Pardubický kraj, Česká republika

- za vehementní prosazování výstavby plavebního kanálu u Přelouče za 3,1 miliardy korun přes plánované území NATURA 2000 na Slavíkových ostrovech s výskytem dvou vzácných druhů modrásků a dalších asi 70 zvláště chráněných druhů živočichů, jejichž biotopy by byly stavbou bez reálné náhrady zničeny, a dalších vodních staveb na Labi, včetně přístavu Pardubice, přestože nelze doložit dopravní potřebnost v době klimatických změn a ekonomickou efektivnost stavby, a to například svoláním jednání politiků a zástupců státních a samosprávných orgánů a institucí v srpnu 2018 do Přelouče a vydáním Přeloučského memoranda na podporu východočeských vodních cest a Akčního plánu splavnění Labe do Pardubic – „Přeloučské desatero“,

- za vehementní a trvalé prosazování výstavby cca 420 km plavebního kanálu Dunaj-Odra-Labe za cca 582 miliard korun, příp. údajně ekonomicky efektivní větve Dunaj-Odra za 281 miliard korun, do roku 2045 na základě výsledku studie proveditelnosti z října 2018 s dopravním přínosem asi 10 %, ačkoliv představuje významný negativní vliv na přírodu a krajinu (v krajině plošně chybí voda, lze očekávat častější sucha, dojde k zásahům do zbytků relativně přirozených říčních ekosystémů a do řady chráněných území apod.) a dopravní, ekonomická i právní hlediska nemají věrohodné opodstatnění, jak také mj. dokládá dřívější stanovisko Komise životního prostředí AV ČR z roku 2014 i aktuální tvrzení řady nezávislých vědců (biologů, ekologů, hydrologů, klimatologů apod.) a dopravních a ekonomických odborníků, včetně spolků a dotčených obcí a měst v okolí jeho trasy, přičemž efektivnější je spíše rozvoj železniční dopravy.

Zelenou perlu 2018 získal

Jaroslav Foldyna, zastupitel Děčína, náměstek hejtmana Ústeckého kraje a poslanec Poslanecké sněmovny P ČR (ČSSD)

„Jeďte se podívat dneska do Gabčíkova, kam třetina Evropy jezdí na dovolenou. Je to tam nádherné.“

z projevu na podporu výstavby jezu u Děčína při schvalování poslaneckého návrhu novely zákona č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací, v Poslanecké sněmovně P ČR (tisk č. 76), <http://www.psp.cz/eknih/2017ps/stenprot/016schuz/s016107.htm>, 29. 6. 2018

Tisková zpráva Děti Země

V následujících číslech Ďáblíka Vám představíme další výsledky v obou anketách.

Vybrali jsme pro vás ze 400 různých tipů na výlety po Jihočeském kraji, které všechny najdete v databázi Envirooskop na webu www.envirooskop.cz. Jeho zpracovatelem je jihočeská Krajská síť environmentálních center KRASEC.

Pramen Volyňky (lat: 49.0024, lon: 13.7242)

Vydejte se na výlet Šumavskými lesy až k prameni malebné řeky Volyňky.

Tok Volyňky, která vyvěrá v nadmořské výšce 1050 m na východním úbočí Světlé Hory (1123 m. n. m.), měří celkem 46 km. Řeka protéká Vimperkem, kolem Sudslavic, Čkyní a Volyní až do Strakonice, kde se vlévá do Otavy. Vlastní pramen vyvěrá zpod vzrostlého smrku a tvoří studánku, ze které se můžete napít, nebo se můžete ochladit v potůčku pod ní. Nad pramenem se nalézá posezení k odpočinku.

Nedaleko od pramene stojí na červené turistické trase (odbočce) tzv. Vlčí kámen, kde byl knížecím stavitelem Janem Štěrbíkem z Vimperka zastřelen poslední vlk na Šumavě. Tělo zvířete i zbraň, kterou bylo zastřeleno, jsou dodnes k vidění v mysliveckém a rybářském muzeu v loveckém zámečku Ohrada u Hluboké nad Vltavou. U Vlčího kamene je také umístěno posezení k odpočinku.

Pokud se od pramene vydáte směrem na Lipku, můžete po cca 1,3 km na žluté turistické trase odbočit na vedlejší cestu, která vás dovede k Světlohorské nádrži. Nádrž byla v 19. století vybudována na horním toku Volyňky jako zásobárna vody využívaná pro plavbu dřeva.

Návštěvu pramene Volyňky můžete spojit s výletem na nedalekou [Alpskou vyhlídku pod Bukovcem](#).

Časová náročnost: 3 hodiny

Povaha terénu: Od Švajglových Lad vede většina trasy k prameni po nezpevněné lesní cestě s mírným stoupáním i klesáním bez výrazných terénních nerovností. Z Lipky vede celá trasa k prameni po asfaltové silnici s kvalitním povrchem.

Dostupnost: Automobil lze zaparkovat u odpočívadla Švajglova Lada cca 2 km od lokality, odtud se vydáte pěšky nebo na kole po červené turistické trase podle značení až k odbočce, která vás dovede k samotnému prameni. Druhou možností je zaparkovat automobil cca 3,8 km od lokality ve vesničce Lipka, ve které se nachází stejnojmenná vlaková stanice. Z Lipky se vydáte pěšky nebo na kole nejprve po žluté turistické trase a po cca 3,2 km na rozcestí Pod Světlou Horou odbočíte na červenou turistickou trasu (směr Švajglova Lada) a dále již podle značení dojdete k cíli.

Odkaz na lokalitu na stránce Envirooskopu najdete zde: <http://www.envirooskop.cz/#lokalita:pramen-volyňky>

Vybrali pro vás Romana Panská a Edvard Sequens

Calla a ZOO Hluboká Vás srdečně zvou na přírodovědnou vycházku

„Kroužkování u ZOO“

S ornitologem **Petrem Veselým** (PřF JU), zooložkou **Markétou Jariabkovou** (ZOO Hluboká) a entomologem **Jiřím Řehounkem** (Calla)

Přírodovědná vycházka k Munickému rybníku do okolí ZOO s kroužkováním ptáků. Pro zájemce je připravena také netradiční vycházka po ZOO za druhy naší fauny, které se do areálu přistěhovaly samy (tato část vycházky je podmíněna zaplacením vstupného) Vycházka s odborným výkladem je vhodná i pro děti a potrvá dvě až tři hodiny. Trasa bude sjízdná pro dětské kočárky.

Středa 8. 5. 2019 od 9:00 hod.

Sraz účastníků u Restaurace ZOO Hluboká, zvenku areálu
(autobus na rozcestí k ZOO přijíždí v 8:25).

Calla a Správa CHKO Blanský les Vás srdečně zvou na přírodovědnou vycházku

„Výprava na Vyšenské kopce“

S botaničkou **Terezou Rejnkovou** (Správa CHKO Blanský les), ornitologem **Petrem Veselým** (PřF JU) a entomology **Zdeňkem Hančem** (AOPK ČR) a **Jiřím Řehounkem** (Calla)

Neděle 2. 6. 2019 od 8:30 hod.

Sraz účastníků na vlakovém nádraží v Českém Krumlově
(vyčkáme příjezdu vlaku od Českých Budějovic v 8:29).

Přírodovědná vycházka do národní přírodní rezervace Vyšenské kopce u Českého Krumlova bude zaměřená na určování zajímavých rostlin a hmyzu, odchyt a kroužkování ptáků. Vycházka s odborným výkladem je vhodná i pro děti a potrvá asi tři hodiny. Trasa bude sjezdná pro dětské kočárky.

Sledujte pozvánky na http://calla.cz/index.php?path=o_prirody&php=vychazky.php.

Tento projekt je spolufinancován Statutárním městem České Budějovice.

Calla vás srdečně zve na besedu

Jak si žijí lesní mravenci?

s bioložkou Veronikou Jílkovou

Jaké mravence u nás můžeme potkat a jak je poznat? Čím jsou prospěšní ti lesní? Jak přežijí nastávající rozvrat smrčín? Staví si všichni mravenci mraveniště a jak velké je to největší jihočeské na Kleti?

Ve středu 15. května 2019

od 18:00 hodin

v klubu Horká vana, Česká ul. 7, České Budějovice

Více informací:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice

tel.: 384 971 930, calla@calla.cz, <http://www.calla.cz>

Tento projekt je spolufinancován Statutárním městem České Budějovice.

Vítání ptačího zpěvu v jižních Čechách

Blatná

Sraz v neděli 5. 5. v 8:00 v Blatné u špejcharu (sýpky) u rybníka Topič. Vycházka povede k rybníkům Topič (přední i zadní) a Řitovíz. Kontakt csopblatna@seznam.cz. Bližší údaje v [pozvance](#), informace z minulých vycházek na facebooku ČSOP Blatná a [webu](#).

Lutová

Sraz v neděli 5. 5. v 8:00 na návsi v Lutové [na návsi u kapličky](#). Tradiční vycházka z Lutové přes louky a pole k rybníku Podsedek. U Podsedku ukázka kroužkování ptáků. Vede Jaroslav Cepák (tel.: 606 183 587, jaroslav.cepak@seznam.cz).

Nadějkov

Sraz v pátek 7. 6. v 16:00 na náměstí. Vycházka spojená s poslechem ptačího zpěvu, pozorováním ptáků, prezentací prvků pomoci a ochrany ptáků. V případě příhodných podmínek ukázka odchyty a kroužkování ptáků. Vede Josef Jahelka (tel.: 723 432 988).

Planá nad Lužnicí

Sraz v neděli 5. 5. v 8:00 v ulici V Hlinách (před sběrným dvorem). Vycházka spojená s poslechem ptačího zpěvu a pozorováním ptáků. V případě příhodných podmínek ukázka odchyty a kroužkování ptáků. Vedou Stanislav Vyhnal, František Vališ a Josef Jahelka (tel.: 723 432 988).

Stožec (okr. Prachatice)

Sraz v sobotu 4. 5. před Informačním střediskem NP Šumava ve Stožci. Od 5:00 do 8:00 pozorování a rozpoznávání podle hlasů, od 9:00 do 12:00 vycházka s určováním druhů. Pořádá ČSO ve spolupráci s Informačním střediskem NPŠ Stožec (tel.: 388 335 014, 731 530 466). Plakát s informacemi [zde](#). Vedou Lumír Vozábal a Martin Lazarovič a Vladimír Dvořák.

Tábor

Sraz v sobotu 4. 5. v 8:00 na stanici MHD Klokotská hospoda. Vycházka spojená s poslechem ptačího zpěvu a pozorováním ptáků. V případě příhodných podmínek ukázka odchyty a kroužkování ptáků. Vedou František Vališ, Stanislav Vyhnal a Josef Jahelka (tel.: 723 432 988).

Podrobnosti a pozvánky na akce v ostatních krajích na <https://www.birdlife.cz/pozvanka-na-vitani-ptaciho-zpevu-2019/>

Exkurze z cyklu Přírodou krok za krokem

neděle 12. 5. Za obojživelníky a jarními rostlinami na Dráčovské tůně

exkurze do přírodní rezervace Dráčovské tůně, která prošla revitalizací s cílem zajistit optimální podmínky pro život chráněných ryb, obojživelníků a plazů

vedoucí: Mgr. David Fischer (Hornické muzeum Příbram) a RNDr. Daniel Abazid (Blatské muzeum v Soběslavi a Veselí n. L.)

sraz: Dráčov, most přes Lužnici, 9:30

délka trasy: 3km (doporučujeme vzít si s sebou holínky a oběd)

sobota 18. 5. Vítání ptačího zpěvu v Pacově

vycházka do okolí spojená s pozorováním, poslechem a kroužkováním ptáků, soutěž pro děti

vedoucí: Ing. Michal Kačer, Ing. Jiří Vitovský, a Ing. František Vališ (ZO ČSOP Sezimovo Ústí a Pacov)

sraz: Pacov, park Antonína Sovy, 8:00 (doporučujeme vzít si s sebou dalekohled)

neděle 2. 6. Květena údolí Lužnice II

vycházka zaříznutým údolím Lužnice mezi Příběnicemi a Stádleckým mostem s výskytem rostlin suťových lesů, skal, říčních kaňonů a hor

vedoucí: RNDr. Daniel Abazid (Blatské muzeum v Soběslavi a Veselí n. L.)

sraz: Stádlecký most přes Lužnici (na silnici Stádlec – Malšice), parkoviště na levém břehu Lužnice, 9:00

délka trasy: 6km do Příběnic (možnost občerstvení), zpět individuálně stejnou cestou

pátek 7. 6. Vitání ptačího zpěvu v Nadějkově

vycházka do okolí spojená s pozorováním a poslechem ptáků

vedoucí: Ing. František Vališ a Ing. Josef Jahelka (oba ZO ČSOP Sezimovo Ústí)

sraz: Nadějkov, náměstí, 16:00 (doporučujeme vzít si s sebou dalekohled)

kontakt: RNDr. Daniel Abazid – Blatské muzeum v Soběslavi a Veselí n. L. (pobočka Husitského muzea v Táboře), tel. 734570330, abazid@husitskemuzeum.cz

Zpravodaj **Ďáblík** pro své členy a přátele vydává:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí

Naše adresa: Fráni Šrámka 35, 370 01 České Budějovice

Telefony: 384 971 930, 387 311 381 • **Fax:** 384 971 939

E-mail: calla@calla.cz • **Internet:** <http://www.calla.cz> • **Calla** je také na [Facebooku](#)

Naše konto: 3202800544 / 0600 GE Money Bank, pob. České Budějovice

IČO: 62536761

Uzávěrka dalšího čísla je do 25. května 2019. Články posílejte na edvard.sequens@calla.cz.

Databázi odběratelů spravuje Romana Panská. Chcete-li se přihlásit k pravidelnému odběru **Ďáblíka**, pište na calla@calla.cz. **Nechcete-li naopak dostávat tento zpravodaj, napište nám a my Vás vymažeme z adresáře.**

Všechna starší čísla občasníku **Ďáblík** najdete na webových stránkách **Cally**.

Líbil se Vám Ďáblík? Pomozte nám s jeho šířením!

Pošlete ho svým přátelům s nabídkou na pravidelný odběr do e-mailové schránky.

Můžete nám také přispět na vydávání.

Použijte číslo účtu 3202800544 / 0600 a variabilní symbol: 111.

Děkujeme!